

M - 6267
R - 2365

Sancho el Sabro

A.T.V
1476

IESU-CHRISTOREN

EBANYELIO ⁽¹⁾ SAINDUA

SAN MATHEOREN ARABERA.

I. CAPITULUA.

Iesu-Christoren ethorquia. Iosephen beldur-cundeac bere emaztearen gainean. Nola duen aingueru batec arguitcen; nola den sortcen Iesus.

1. ~~IESU-CHRISTO~~ Dabiten semearen, Abrahamen semearen, ethorquiaaren liburna. *1/4 | 1/2 | 1/2 | 1/2*

2. Abrahamee iñan guen semetgat Isaac. *1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2*
1/2 | 1/2 Isaacquee iñan guen Jacob. Jacobee iñan cituen *1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2*
Juda eta haren anaia.

3. Judae iñan cituen Tamar ganie Phares eta Zara. Pharesee iñan guen Esron. *1/2 | 1/2 | 1/2*
Esronee iñan guen Aram. *1/2 | 1/2*

4. Aramee iñan guen Aminadab. Aminadabee iñan guen Naason. Naasonee iñan guen *1/2 | 1/2 | 1/2*
Salmon. *1/2 | 1/2 | 1/2*

5. Salmonee iñan guen Booz, Rahab ganie. *1/2 | 1/2 | 1/2*
Boocee iñan guen Obed, Ruth ganie. *1/2 | 1/2 | 1/2 | 1/2*

(1) *Ebanyelioa*, erran nahi da *berri ona* : horrela deitzen ohi da Iesu-Christoc eguin eta erran dituen istorioa, ceren liburu hanc baitakharcu gure bekhatnetaric erosteco berri çorionezcou.

Obedec ičan çuen Iese. Iesec ičan çuen Dabid erreguea.

6. Dabid erregueac ičan çuen Salomon, Uriaren emazte ičan cena ganic.

7. Salomonec ičan çuen Roboam. Roboamec ičan çuen Abias. Abiasec ičan çuen Asa.

8. Asac ičan çuen Iosaphat. Iosaphatec ičan çuen Ioram. Ioramec ičan çuen Ozias.

9. Oziasec ičan çuen Ioatham. Ioathamec ičan çuen Akhaz. Akhacec ičan çuen Ezekhias.

10. Ezekhiasec ičan çuen Manases. Manasesec ičan çuen Amon. Amonec ičan çuen Iosias.

11. Iosiasec ičan cituen Iekhonas eta hunen anaiac, Babiloniarat Iudutarrac eramanaç ičan ciren demboratsuan.

12. Eta Babiloniarat eramanaç ičan cirenez gueroztic, Iekhoniasec ičan çuen Salathiel. Salathielec ičan çuen Zorobabel.

13. Zorobabelec ičan çuen Abiud. Abiudec ičan çuen Eliacim. Eliacimec ičan çuen Azor.

14. Azorrec ičan çuen Sadoe. Sadoquec ičan çuen Akhim. Akhimec ičan çuen Eliud.

15. Eliudec ičan çuen Eleazar. Eleazarrec ičan çuen Mathan. Mathanec ičan çuen Iacob.

16. Iacobec ičan çuen Ioseph, Mariaren senharra, eta Maria ganic sorthu da Iesus, CHRISTO deitcen dena (1).

(2) Nola Iudutarrec emazteac hartzen baitcituzten bere ahaidetariç, Dabiten etchetic ilkhiten cenaz gueroz Ioseph, asqui aditcerat emaiten darocu S. Matheoc, handic beretic atheratcen cela Iosephen emaztea, Maria.

17. Badira beraz guciz Abraham ganic Dabid ganaco artean, hamalau guiçaldi; Dabid ganic berriz Iudutarrac Babiloniarat eramanae içan ciren artean, hamalau guiçaldi; eta Babiloniarat eramanae içan cirenetic Iesu-Christo ganaco artean, hamalau guiçaldi.

18. Bada Iesu-Christoren sortcea hunela içan cen : Maria, haren ama, ezecondua celaric Iosephequin, aurkbitu cen içorra, elkhar ganat citezquen baino lehenago, haur bat baitçuen sabelean Ispiritu Sainduaren indarrez.

19. Eta nola Ioseph, haren senharra, guiçon çucena baitcen, eta ez baitçuen nahi laidostatu, ichilic bere ganic khendu nahi içan çuen.

20. Bainan gogoeta hortan cegoela, aguer-tu citeaion ametsetan launaren aingueru bat, eta erran cioen : Ioseph, Dabiten semea, ez duçula beldurric Maria çure emaztea çure ganat hartceaz; eeen haren baithan sorthu dena Ispiritu Saindua ganic da.

21. Erdico da bada seme batez, ceina deithuco baituçu Iesus, eeen hare salbatuco du bere populua bere bekhatuetaric.

22. Eta hau gucia eguin içan da, bethe çadintçat launac bere Profetaz erran içan duena :

23. Biryina batec sabelean içanen du, eta erdico da seme batez, ceinari emanen baitiote icena Emmanuel, erran nahi da, Iaincoa gurequin.

24. Iosephc bada atçarri cenean, eguin

çuen aingueruac manatu cioen beçala, eta hartu çuen berequin bere emaztea.

25. Eta etçuen eçagutua bere seme lehen iaioaz (1) erdi cenean, ceinari eman baitcioten icena IESUS.

II CAPITULUA.

Magoec Iesus adoratcen dute. Egiptorat ihes equiten du. Bethleemgo haurrac Herodesec hil-arazten ditu. Egiptotic bihurtcen da Iesus.

1. SORTHU cenean bada Iesus Bethleem Iudeaco hirian, Herodes erregueren egunetan, ethorri ciren, iguzqui aldeco atceherrietic, Magoac (2) Ierusalemera,

2. Galdez çabiltçala : Non da Iudutarren Erregue sorthu berria? Ikhusi dugu ecen haren içarra iguzquia atheratcen den bazterretan, eta haren adoratcera heldu gara.

3. Hori aditcean, Herodes erreguea asaldatu cen, eta Ierusalemeco hiri gucia harequin batean.

4. Eta bil-araciric Aphez aiticindari gu-

(1) Iudutarren artean erraiten ohi cen *lehen-iaioa* edo *lehen sorthua*, *haur bakharra* erraitecotçat.

(2) *Magoac* ciren guiçon çuhur eta iaquintsu batçen, bereciqui, uste dutenaz, ceruco içar, iguzqui eta bertce gaucetan. Hemen aiphatuac diren hauc, erregue ahal ciren eta bere herrietan aiticindari.

ciac eta populuaren Isquiribauac (1), galdez cegocoten, hea non sorthu behar othe çuen Christoc.

5. Eta hec erran çaroen : Bethleem Iudeacoan sorthu beharra da ; ecen hunela da isquiribatua Profetac :

6. Eta hi, Bethleem Iudeaco leihorra, ez haiz ttipiena Iudeaco hiri handiennen artean ; ecen hi ganic ilkhico duc Israelgo ene populuari manatuco duen buruçaguia.

7. Orduan Herodesec, ichilic erakharriric Magoac, iaquin çuen artha handirequin hetaric içarra aguertu citçaieneco muga.

8. Eta Bethleemerat egortcen cituela, erran çaroen : Çohazte, galde eguiçue arthosqui haur hartaz, eta aurkhitu duqueçueñean, adi-araz dieçadaçue, nathorren ni ere haren adoratcera.

9. Erregue hola mintçatcen aditu ondoan, ioan ciren : eta iguzquico aldetan ikhusi çuten içarra, aitecinean cihoacoten, haurra cen toquiaren gainera helduric, gueldi citequen artean.

10. Ikhusi çutenean bada içarra, boztu içan ciren handizqui.

11. Eta etchean sarthu cirenean, aurkhitu çuten haurra bere ama Mariarequin, eta ahuspez iarriric, adoratu çuten : guero bere gordairuac edo tresorac çabalduric, escaini

(2) *Isquiribauac*, Iudutarren artean lehenetari ciren, Moisesen leguean berac iaquinac eta bertceren erakhazçaille, guebienac Pharisauetari.

ciotçaten emaitçac, urhea, intsentsua eta mirra.

12. Eta lotan meçu içanic, etceitecela bihur Herodesen gana, ioan ciren bere herriat bertce bide batez.

13. Hec ioan eta, Iaunaren aingueru bat aguertu citçaioen Iosephi, lo cegoela, eta erran cioen : Iaiqui çaitc, har eçatçu haurra eta bere ama, eta ihes eguiçu Egiptora, eta çaude han, nic erran dieçaqueçudan artean; eeen Herodes ibilico da haurraren bilha, hilaraci nahiz.

14. Iaiqui cen Ioseph, eta hartu cituen haurra eta bere ama gauaz, eta ioan cen Egiptorat.

15. Eta egon cen han Herodes hil citequen artean; bethe çadintçat Iaunac Profetaren ahoz erran çuena : Egiptotic erakharri dut ene semea.

16. Orduan Herodes, ikhusiric Magoac hartaz dostatu cirela, haserretu cen borthizqui, eta egorri çuen, Bethleemen eta hango inguru gucietan, hiltcera bi urthetaco eta gutiagotaco ciren haur guciac, Magoetarie iaquin demboraren arabera.

17. Orduan bethe cen Ieremias profetac erran içan çuena :

18. Oihu bat aditu içan da Raman, ahen eta marrubiazcoa : Rachel dagoela ahenez bere haurren gaincan, eta eztu elhe onic aditu nahi içan, ceren ez diren guehiago.

19. Hil içan cencan bada Herodes, aguertu

citçaioen Iosephi Egiptoan, lo çatçala, Iau-
naren ainguerua,

20. Eta erran cioen : Iaiqui çaitte, har
eçatçu haurra eta bere ama, eta çohaz Israel-
go lurrerat; hil dira ecen haurra gal-araci
nahiz çabiltçanac.

21. Iaiqui cen Ioseph, eta hartu cituen
haurra eta bere ama, eta ethorri cen Israelgo
lurrerat.

22. Adituric ordean Arkhelausec erregui-
natcen çuela Iudean, Herodes bere aita cenan-
ren ondotic, beldurtu cen haratioateaz, eta
lotan meçu içanic, aldaratu cen Galileaco
eremuetarat.

23. Eta ethorri cen egoitera Nazareth ce-
ritçan hiri batean; bethea içan çadin gatic
Profetac errana içan cena : Deithua içanen
da Nazarendarra.

III. CAPITULUA.

*Ion Done Baptistac nola predicatcen duen.
Ethortcen çaio Iesus, ceinari emaiten baitio
bere bathaioa.*

1. EGUN hetan ethorri içan çen Ioanes Bap-
tista Xudeaco mortuan predicatçera, /z/z/y
/y/k/k/z
2. Erraiten çuela : Egiçue urriçue ~~urriçue~~
obraç; hurbil da ecen çeruetaco erresuma. /z/z/z/k
/k/z/z/k
3. Hura da Isaias profetaç aiphatu içan
duena, erran içan duenean : Mortuan oihuz /z
dagoenaren boça : Aphain eçatçue Xaunaren /z/z/z/y
bideaç, chuchen eçatçue haren bidechac. /k/z/z/k/k

4. *Joanes* bada bere *jaunztura* *camelu-* ^{1/4/k/1/4/1/4}
*ilez*oa *g*uen, eta *larruz*o *g*uerri^oo *batez* *g*en ^{1/k/2/1/k/1/2}
*guerri*atua, eta *haren* *janharia* *g*en *larr-* ^{1/2/1/k/1/4/1}
*pot*a^z eta *basa* *eztia*. ^{1/k}

5. Orduan heldu *g*iren *haren* *gana* *Jeru-* ^{1/2/1/4}
salem eta *Iudea* *g*ucia, bai eta *Jordan* *in-* ^{1/2/1/4}
*guru*o, *nerri* *g*ucia *ere*. ^{1/k/1/2}

6. Eta *bathatua* *g*iren *haren* *es*uz, bere ^{1/k/1/2/1/k}
bekhatua *aithort*een *g*ituztelari^e. ^{1/k/1/2/1/2/1/k}

7. *Iklusiri* bada *Pharisauetari* eta *Sadu-* ^{1/k/1/k}
cearretari (1) *hainitz*, heldu *girela* *haren* *ba-* ^{1/2/1/k/1/2}
*thato*ra, *erran* *ig*an *g*aroen : *Girau* *g*asta, ^{1/2/1/2/1/2/1/k}
nor *erac*atsi *darot*g^eue *mehatchat*een *g*aituz- ^{1/k/1/k/1/2/1/2}
ten *haser*reari *i*hes *eg*uiten? ^{1/2/1}

8. *Eg*uitg^eue *beraz* *urri*g^eizeo *egozte* *edo* ^{1/2/1/2/1/2/1/2}
fruitu *behar* *begal*g^eoac. ^{1/2/1/k/1/k}

9. Eta *beg*irau^geue *g*uen *baithan* *errait*- ^{1/2/1/2/1/2}
ti : *Abraham* *g*ue *aita* *dugu*. *Erraiten* *da-* ^{1/k/1/k}
*rot*g^euet *g*een *Jain*g^eoa *gai* *dela* *harri* *hautari* ^{1/2/1/2/1/4/1/k}
beretari *ere* *sor-* *arazte*o *umea*z *Abra-* ^{1/k/1/k/1/k}
hami.

10. *Adani* *g*een *haize*ora *g*arria *da* *g*u- ^{1/4/1/k/1/2}
*hait*een *erroaren* *g*ainean : *hala* *bada* *egozte* ^{1/2}
edo *fruitu* *oni*z *ekhart*een *eztuen* *g*uhaitza, ^{1/k/1/2/1/2}
*ig*anen *da* *ebag*nia eta *surat* *aurthi*gnia. ^{1/2/1/k/1/2/1/k/1/2}

(1) *Pharisauac* eta *Saducearrac*, *Iuduen* *artean*
bi *sinhestata*o *g*iren : *Saducearrec* *et*g^euten *g*ag^u-
tcen *badirela* *aingueruac* eta *deabruac*, *arimac* *ez-*
tirela *hilt*een, eta *g*orphutg^eac *hil* eta *phizten* *direla*.
Pharisauac, *lebenagoco* *g*aharretari^e *ikhasi* *g*aucei
*iarraiquit*een *girelaco* *estacurutan*, *eguite* *chume* eta
erguel *bat*g^euetan *g*art^eeen *g*uten *hurbil* *legue* *g*ucia ;
 eta *aldiz*, *haren* *manu* *handienac*, *asmu* *it*chura *g*-
beco *bat*g^eu *g*atic, *hausten* *ohi* *g*ituzten.

11. Nitaz denaz be^gambatean, bathaja-^{1/2 1/4}
 t^zen ^gaituztet urean, urri^gitan sar ^gaitetz-^{1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}
 tent^zat; bainan ene ondoti^e ethorri^eo dena,^{1/2 1/2 1/2}
 ni baino botheretsuago da, eta ez naiz gai
 haren oinez^oaz ekhart^eo ere : hura da Is-^{1/2 1/2 1/2 1/2}
 piritu Sainduan eta suan bathajatu^eo ^gaituz-^{1/4 1/2 1/2}
 tena.

12. Es^zuan dau^za bere bahea, eta garbi-^{1/2 1/2}
 tu^eo du ongi bere bihito^zia : bildu^eo du^{1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}
 bihia bere selhauruetarat; lasto^z ordean er-^{1/2}
 re^eo ditu behin ere iraungi eztaite^zen su^{1/2 1/2 1/2 1/2}
 batean.

13. Orduan Iesus ethorri i^zan ^zen Galilea-^{1/2 1/2}
 ti^e Jordanera Joanesen gana, har^e bathaja-^{1/2 1/4 1/4 1/2 1/4}
 tua i^zait^eo.^{1/2 1/2}

14. Bainan Joanes^e ^guibelate^zen ^zuen ^zio-^{1/4 1/2 1/2 1/2 1/2}
 tsola : Ni behar naiz i^zan ^zue^z bathajatu^a, eta^{1/2 1/2 1/2 1/4 1/2}
^zu heldu ^zara ni gana ?^{1/2 1/2}

15. Iesuse^e ordean ihardetsi ^zioen : Utz-^{1/2 1/2}
 na^zagu orai^zotz egi^zitera : ^zen hunela do-^{1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}
 ha^zu bethe det^zagun ^zuen direna^e oro. Or-^{1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}
 duan Joanes^e ut^zi ^zuen egi^zin ^zegan.^{1/4 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}

16. Bathajatu ^zenean bada Iesus, ilkhi ^zen^{1/4 1/2 1/4 1/2}
 berehala ureti^e; eta ordu berean ^zabaldu^{1/2 1/2}
^zit^zaizeon ^zerua^e; eta ikhusi ^zuen Jain^zoa-^{1/2 1/2 1/2 1/2 1/2}
 ren Ispiritua ^zausten ^zela uso baten idurian,^{1/4 1/2}
 eta gainerat heldu ^zit^zaioela.^{1/2 1/2 1/4 1/2}

17. Eta horre^zin batean, aditu i^zan ^zen^{1/2 1/2 1/2 1/2}
 boz bat ^zeruti^e, ^zioena : Hau da ene seme^{1/2 1/2}
 maitea, ^zeina baithan hartu baitut ene atse-^{1/2}
 gi^zin ^zue^zia.^{1/2 1/2}

IV. CAPITULUA.

Iesusen barurtcea eta tentacionea. Iausten da Capharnaumera. Deitzen ditu Piarres, Andres, eta Zebedeoren bi semeac bere ganat.

1. ORDUAN Iesus eramana içan cen Ispirituac mortura, han deabruac tentatua içan çadin gatic.

2. Eta barur egon ondoan berrogoi egunez eta berrogoi gauez, guero gosetu cen.

3. Eta tentatçaileac, hurbilduric, erran cioen : Baldin laincoaren Semea baçara, erraçu harri hauc ogui bilhaca daitecen.

4. Bainan Iesusec ihardetsi cioen : Isquiribatua duc : Ezta oguiz bakharric bici guiçona, bainan laincoaren ahotic ilkhitecen diren hitz oroz.

5. Orduan eraman çuen deabruac hiri saindura, eta eçarri çuen temploaren muthurric gorenean.

6. Eta erran cioen : Baldin laincoaren Semea baçara, aurthic çaitte hor behera. Isquiribatua da ecen : Bere aingueruei manatu daroe, çutaz artha içan deçaten, eta escuetan erabil çaitçaten, oinaz cembait harri io ezteçaçuntçat.

7. Iesusec iharhetsi cioen : Halaber isquiribatua duc : Eztuçu tentatucio çure lainco launa.

8. Deabruac berriz eraman çuen mendi haguiz gora batetara, eta eracutsi ciotçan

munduco erresuma guciac, eta hequien edertasun handia.

9. Eta erran ičan cioen : Emanen darozquitçut horiecc oro, baldin ahuspez eroririe adoratcen banauçu.

10. Orduan Iesusec erran cioen : Hoaguit, Satanas; isquiribatua duc ecen : Çure Iainco Iauna duçu adoratuco, bai eta hura bakharrie duçu cerbitçatuco.

11. Orduan deabruac utci çuen, eta muga berean aingueruac hurbildu eitçaiçcon, eta cerbitçatcen çuten.

12. Aditu baitçuen bada Iesusec Ioanes preso eramana ičan cela, aldaratu cen Galilearat.

13. Eta Nazaretheco hiria uteiric, ethorri ičan cen egoitera Capharnaum itsas bazterrecoan, Zabulongo eta Nephthalico mugarietan;

14. Bethea ičan çadin gatic Isaias profetaç erran ičan çuena :

15. Zabulongo leihorrac eta Nephthalico leihorrac, Iordanez haratago den itsasoraco bideac, Galilea paganoen erdicoac;

16. Ilhumbetan çatçan populuac, ikhusi du argui handi bat, eta herioaren itçaleco herrian ceudecenei, sorthu çaiote arguia.

17. Ordutiç hasi cen Iesus predicatcen, ciotsala : Eguiçue penitentcia; hurbil da ecen ceruco erresuma.

18. Bada Iesusec Galileaco itsas bazterrean çabilala, ikhusi cituen bi anaia, Simon Piarres çaritçana, eta Andres haren anaia,

sareac itsasorat aurthiquitcen cituztela (ecen arrantçaleac ciren).

19. Eta erran çaroen : Iarraic çaquizquidate, eta eguinen çaituztet guiçon-arrantçale.

20. Eta hec berehala, sareac utciric, iarrai qui citçai zcon.

21. Handic aitcinago ioan eta, ikhusi cituen bertce bi haurride, Iaques Zebedeoren semea, eta Ioanes haren anaia, untei batean bere aita Zebedeorequin, sareen antolatcen hari cirela, eta deithu cituen.

22. Hec ere ordu berean, sareac eta aita utciric, iarrai qui citçai zcon.

23. Eta baçabilan Iesus Galilea gucian, hango bilkhuetan erakhasten çuela, eta predicatcen çuela erresumaco Ebanyelioa, eta sendatcen cituela herbaltasun eta eritasun guciac populuaren artean.

24. Eta nola haren omena barraiatu baitcen Siria gucian, ekharteen ciotçaten eri cirenac oro, eta hainitz herbaltasunec, oin-hacec eta deabruac ere hartuac cirenac, eta ilhargui aldiac cituztenac, alderdi ihartuac; eta sendatcen cituen.

25. Eta ondotic çarraizcon oste handiac Galileatic, Decapolitic, Ierusalemetic, Iudeatic, eta Iordanez haratagotic.

V. CAPITULUA.

Mendiaren gainean Iesusec erranae.

1. IESUSEC ikhusi cituenean bada halaco osteac, igan cen mendi baten gainera, eta han iarri cen ondoan, hurbildu citçaizcon Dicipuluac.

2. Eta bere ahoa idequirie, erakhasten çaroen, ciotsotela :

3. Dohatsu ispirituz beharrac direnac , cergatic hequiena baita ceruetaco erresuma.

4. Dohatsu eztiac , cergatic lurraren iabe içanen baitira.

5. Dohatsu nigarrez daudecenac , cergatic boztuac içanen baitira.

6. Dohatsu iusticiaren gosca eta egartsua dutenac , ceren içanen baitira ascac.

7. Dohatsu urricalcor direnac , ceren bere ere urricalmendu ardietsico baitute.

8. Dohatsu bihotz garbitacoac , ceren hec laincoa baitute ikhusico.

9. Dohatsu baquetiarrac , cergatic hec deithuco baitira laincoaren umeac.

10. Dohatsu calte iasaiten dutenac iusticiarentçat , ceren gatic hequiena baita ceruetaco erresuma.

11. Dohatsu çaitzquete, guiçonec aphaldi tçarrez, cer nahi bidegabe eguinez iaçartcen çarozquitçuenean, eta cer nahi gaizqui çuentçat erraiten dutenean gueçurrez, ni gatic :

12. Boz çaitzete, boz handizqui, ceren

çuen saria nasaia baita ceruetan : ecen halaber iaçarri citçaizcote çuen aitecinean içan diren Profetei.

13. Çuec çarete lurreco gatça. Baldin gueçatcen (1) bada gatça, bera certaz gacitucodute? Deusetaco guehiago ezta on, camporat egotcia (2) eta ibiltçailen oinez osticatuia içaiteco baicen.

14. Çuec çarete munduaren arguia. Hiri bat ecin daiteque gordea, mendi baten gainean denean.

15. Eta argui bat eztute phizten gaitceruaren azpian emaiteco, bainan candelaren gainean emaiten dute, argui detçantçat etchean diren guciac.

16. Hala distia beça çuen arguiac guiçonnen aitecinean, ikhus deçatentçat çuen eguin onac, eta gorets deçaten çuen Aita ceruetan dagoena.

17. Ezteçaçuela uste içan ethorri naitequela leguearen edo Profeten deseguitera; ez naiz ethorri deseguitera, aitecitic bai bethetcera.

18. Erraiten darotçuet ecen eguia, cerua eta lurra lehenago iraganen direla, ecen ez leguean direnetaric *i* bat edo pontu bat utcico baita, guciac eguinac içan gabe.

19. Norc ere bada hautsico baitu manamendu hetaric chumeenetaric ere bat, eta horrela baitaroe eracutsico guiçonei, edu-

(1) Gueçatcea, gustu-gabetcea.

(2) Egozteia, aurthiquitcea, botatcea.

quia içanen da ceruetaco erresuman azquentçat; bainan hec beguiratuco dituena, eta beguiratcen eracatsico duena, içanen da handi ceruetaco erresuman.

20. Erraiten darotçuet ecen, baldin çuen çuentasunac ezipadu gainditeen Isquiri-bauena eta Pharisauena, etçarete sarthuco ceruetaco erresuman.

21. Aditu duçue erran citçaiela lehenagocoei : Eztuçu hilen, eta nore ere heriotçeric eguinen baitu, çor içanen çαιο gaztigatua içaitea iuiamenduac.

22. Bada nic erraiten darotçuet : Nor ere bere anaiari suminteen ere batçαιο, çor çaiola gaztigatua içaitea iuiamenduac; eta bere anaiari erraiten dioenari, Raca (1), içanen çαιο çor gaztigatua içaitea contseiluac (2); eta erraiten dioenari, Erhoa, içanen çαιο çor ifernuco sua.

23. Baldinetariac bada aldarera çure escaintça badohamaçu, eta orhoitcen baçara çure anaiac baduela cerbait çure ganat :

24. Utçaçu han çure emaitça aldarearen aitecinean, eta çohaz lehenic baquetçera çure anaiarequin, eta ondoan ethorrico çara çure emaitçaren escaintçera.

25. Antola çaite lehen bai lehen çure ai-

(1) *Raca*, Hebreo hizcuntçaz erran nahi daiteque guiça tzar bat.

(2) Iesu-Christoren egunetan, ludutarrec hirur tribunal bacituzten : launac hemen bi garratcenac aiphatcen dituela dirudi, dioenean *iuiamendua eta contseilua*.

teinecoarequin, harequin bidean çareino, eman etçaitçan iuiearen escuetara, eta iuieac etçaitçan eman bere cerbitçariari, eta pre-sondeguirat eramana içan etçaitecen.

26. Erraiten darotçut eguia, etçara ilkhi-co handie, non eztuçun pagatcen azquen ar-diterainocoa.

27. Aditu duçue erran içan citçaiela lehe-nagocoei : Etçara bertceeren emaztea gana-tuco.

28. Bada nie erraiten darotçuet : Nore ere behatu baitio emaztequi bati, haren ganaco hirritsequin, iadanie harequin nahastu dela bere bihotcean.

29. Baldinetariac çure begui escuinac be-khaturatcen baçaitu; iraliz (1) eçacu eta aur-thie urrun çu ganie : hobe duçu ecen çure membroetic bat galtcea, ecen ez çure gor-phutz gucia içan dadin aurthiquia ifernu-rat.

30. Eta baldin çure escu escuinac bekha-turatcen baçaitu, ebaqui eçacu, eta egotz ur-run çu ganie; hobe da ecen çuretçat gal da-din çure membroetic bat, ecen ez gorphutz gucia dohan ifernurat.

31. Errana içan da oraino : Nore ere ut-cico baituque bere emaztea, eman dioçala uzten duelaco isquiribu bat.

32. Eta nie darotçuet erraiten : Nore ere uzten baitu bere emaztea, bertceen ganatu eztenean, bertcetara berac duela bihurtcen,

(1) Iraliz eçacu, athera eçacu.